

De schreeuw om vrijheid

Kirti Rinpoche over de zelfverbrandingen in Tibet

tekst: Myra de Rooy

Op uitnodiging van International Campaign for Tibet bezocht Kirti Rinpoche in maart van dit jaar zes Europese landen. Op 10 maart stond hij centraal bij een massale internationale manifestatie in Brussel ter herdenking van de volksopstand in Lhasa in 1959. In Nederland gaf hij onder andere op 16 maart in de Rode Hoed in Amsterdam een lezing over de schendingen van de mensenrechten in Tibet. Zijn bezoek kreeg ruime aandacht in de media.

Een 'menselijke slang' volgt een energieke lama met wandelstok. Uit de kelen van ruim vierduizend demonstranten die in Brussel achter Kirti Rinpoche lopen, klinkt de roep om een vrij Tibet, om gerechtigheid, en '*Chinese go home*'.

Deze boeddhistische leider werd in 1942 geboren als boerenzoon in de Tibetaanse provincie Amdo. Hij werd als peuter herkend als incarnatie van de 10e Kirti Rinpoche. Als puber vertrok hij naar Lhasa, waar zijn verblijf slechts kort duurde want in

maart 1959 brak de volksopstand uit. De Dalai Lama vluchtte in ballingschap, zo ook Kirti Rinpoche.

Kirti Rinpoche: geboren om spiritueel leraar te worden, maar door een speling van het lot kreeg hij ook politieke verantwoordelijkheid te dragen. Hij reist door Europa om iedereen op de hoogte te brengen van de stelselmatige schendingen van de mensenrechten door de Chinezen in Tibet. Tevens benadrukt hij dat regeringen niet moeten zwichten voor relatief triviale economische belangen. De Verenigde Naties, politici, de media, gewone mensen – hij schakelt moeiteloos tussen op hoog niveau pleiten voor de vrijheid van zijn bezette land, en, even later, het uitdragen van een religieuze boodschap als hoofd van veertig kloosters in Tibet en India. Ook geeft hij achtergrondinformatie over de zelfverbrandingen in Tibet. Zijn schouders dragen groot leed. 'Hoe meer onderdrukking, des te meer ver-

zet dit oproept', citeert hij Mao Zedong. Dat geldt in zijn ogen zeker voor Tibet. De zelfverbrandingen zijn een teken van wanhoop. De Chinese autoriteiten beschuldigen de Dalai Lama van het *vlaammende* protest. 'Het zijn individuele acties. Er zit geen organisatie achter of sturing van buitenaf. De werkelijkheid is dat Tibetanen de al ruim zestig jaar durende Chinese onderdrukking niet langer verdragen. China lijkt ons, onze religie, cultuur, taal en identiteit te willen uitroeien. Tibet wordt gebruikt als wingewest.' Het is voor China alleen maar lastig dat er Tibetanen wonen die hun eeuwenoude tradities willen behouden.

Veel zelfverbrandingen werden door Kirtimonniken¹⁾ uitgevoerd, daarnaast ook door leken, jong en oud, studenten, nomaden, zelfs moeders met jonge kinderen. Eerst waren het vooral geestelijken, hun kloosters staan immers als fundament van de Tibetaanse cultuur en religie onder druk. Tijdens

¹⁾ Monniken uit het klooster van Kirti Rinpoche.

foto Myra de Rooy

zijn verblijf krijgt Rinpoche een verontrustend bericht. Opnieuw overgoot een van zijn monniken zichzelf met benzine. De 108ste zelfverbranding in Tibet sinds 2009, sinds de Kirti-monnik Tapey deze wanhoopsdaad als eerste uitvoerde.

Waarom kiezen zijn landgenoten voor deze onomkeerbare daad? Kirti Rinpoche kiest zijn woorden behoedzaam, zoals een voor-

‘Het is telkens vreselijk om te horen dat iemand zichzelf in brand steekt, iemand die slechts zo kort heeft geleefd’

malig minister betaamt, en bedachtzaam als religieus leider die de impact van woorden kent. Zijn reactie is echter beslist. ‘De Chinese repressie. Het is een schreeuw om hulp en aandacht, zodat de wereld zich bewust wordt van de lijdensweg die wij Tibetanen afleggen.’ Hun hartenwens, terugkeer van de Dalai Lama en religieuze vrijheid, stond op afscheidsbriefjes of klonk als een laatste, in vuur gesmoorde, kreet. Rinpoche meent dat de zelfverbrandingen niet gezien moeten worden als poging om het regime te veranderen. ‘De zelfverbranders uiten geen directe kritiek of gewelddadige woorden tegen de Chinezen. Ze verzoeken slechts om een ander beleid in Tibet. In die zin zijn hun acties geweldloos en niet gericht tegen anderen.’

Hoe ziet hij het als boeddhist? ‘Het is telkens vreselijk om te horen dat iemand, veelal jongeren, zichzelf in brand steekt, iemand die slechts zo kort heeft geleefd. Wanneer ik echter alleen vanuit emotie zou reageren, dan krijgen hun families het signaal dat de opoffering van hun kind voor niets was. Dat zou hen kwetsen.’ Westerlingen zijn vooral geschokt als ze de beelden zien. Kirti Rinpoche nuanceert het: ‘Vanuit boeddhistisch perspectief heeft de vraag wat goed of slecht is vooral te maken met de achterliggende motivatie en minder met de daad zelf. Aan de buitenkant zien de zelfverbrandingen eruit als agressieve acties, maar de Tibetanen die deze stap zetten, doen het voor het welzijn van anderen. Zij wensen dat alle Tibetanen gelukkig worden, dat de Dalai Lama terugkeert en er een ware autonomie komt. De intentie hiervan is goed, hiermee kan positief karma worden verworven. Doen ze het slechts voor zichzelf, bijvoorbeeld omdat ze ongelukkig zijn omdat ze niets bereikt hebben in dit leven, dan is dat ongunstig en levert het niets op. Of ze tijdens hun daad toch woede voelden, weet ik niet. Daarom bidden we en houden we ceremonies voor een gunstige wedergeboorte.’

Er klinkt bezorgdheid in zijn stem over de huidige ontwikkelingen. ‘Volgens recente berichten worden mensen die op de een of andere wijze betrokken zijn bij de zelfver-

brandingen door de Chinese overheid streng gestraft. Het gaat om familieleden, vrienden of kloosters waar de monniken vandaan komen. Zelfs zichtbaar rouwen of donaties voor herdenkingsceremonies zijn strafbaar. Tijdens een schijnproces tegen de monnik Lobsang Kunchok werd het doodvonnis uitgesproken omdat hij, hoewel onbewezen, aangezet zou hebben tot zelfverbranding!’

De situatie heeft grote invloed op het dagelijks leven. Steeds vaker kampen Tibetanen met fysieke en geestelijke problemen: ‘Als ik buiten ben, kan ik opgepakt worden. Als ik thuis blijf, kan er op de deur worden geklopt. Komen ze vandaag of morgen, overdag of ‘s nachts?’, verklaren ze. Angst kruipt onderhuids en nestelt zich in de hoofden. De undercover-politie houdt alles in de gaten, telefoongesprekken worden afgeluisterd en er staan camera’s op strategische plaatsen. Rinpoche vindt het zijn verantwoordelijkheid om zich in te zetten voor anderen. ‘Politiek activisme en religie zijn onlosmakelijk verbonden. China claimt dat het goed gaat in Tibet. Dat wil ik graag met eigen ogen zien. Als de Tibetanen in Tibet gelukkig zijn, dan wil ik dat accepteren. De Chinezen weigeren me echter een visum.’

Heeft hij toch hoop? ‘Het Tibet-beleid van Hu Jintao was er in naam een van harmonie, in de praktijk werd het echter met het geweer vormgegeven. Het is te vroeg om te concluderen of Xi Jinping toleranter is dan zijn voorgangers. Toch heb ik hoop voor Tibet. Het is een kwestie van een lange adem. China probeert ons uit alle macht klein te krijgen, maar uiteindelijk zal de waarheid altijd zegevieren.’ ♣

→ Sinds 1986 bezoekt Myra de Rooy Tibet en de Himalayaregio regelmatig. Ze fotografeert, geeft lezingen en schrijft boeken over haar ervaringen. Naast haar freelancewerk voor International Campaign for Tibet bekleedt ze een bestuursfunctie bij Dutch Foundation for Ladakhi Nuns, Muktinath Foundation International, Stichting Chagpori voor Tibetaanse Geneeskunde en bij Stichting Zanskar-Stongde Fonds. www.myraderooynl.